

քու մարմնոյդ իւրաքանչիւր պզտի փըշ-
րանքի մէջ հաւաքուած են, որչափ ալ
պզտի փշրանք կարենաս երեւակայել:

Կը շարունակուի:

ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ՊՏՈՅՏ ՄԸ

Ի՞նչ գեղեցիկ առաւօտ. օդ շնչելը՝
հեշտութիւն մըն է: Ի՞նչպէս կապուտ
է երկինքը, և ի՞նչպէս անուշ օդը. ի՞նչ
պիտի անուշաբոյր հոտ կ'ելլէ դար-
նանային խոտերէն ու ծաղկած ծառե-
րէն: Ի՞նչ ներդաշնակ խաղերով այն
թռչնիկը՝ սիրտը ուրախութեան սաս-
տիկ ծանրութենէն կը թեթեւցնէ:

Կան յիրաւի ամպեր, սակայն արեւուն
լոյսը ալ աւելի է. կայ ցաւ, բայց ամեն
բաժակի մէջ բալասանի կաթիլ մը խառ-
նած է: Ապականիչ հրեշտակը մեր սե-
մին վրայէն կ'անցնի. բայց և այնպէս
իր թևին աղմուկը դեռ անհետ չեղած,
փրկիչը կը հասնի:

Ահա խեղճ կոյր մը՝ որ արեւուն ջեր-
մութեամբ կը ջեռնու, և լոկի ձեռքը
երկնցընելով՝ անցւորին կը պաղատի:
Հովը անուշիկ մը անոր սպիտակափայլ
մաղերովը կը խաղայ: Խորշոմեալ դէմ-
քին վրայ ժպիտ մը կը փայլի. վասն զի
թէպէտ և աչքերը չեն տեսներ, ի վերայ
այսր ամենայնի կը զգայ որ սառեցուցիչ
ձմեռը լմնցած է, և զիտէ որ ծաղկըները
կը ծլին, որովհետեւ արեւելքի անուշ հո-
վը կու գայ, որուն յանձնած է Աստուած՝
որ չորս դին անոնց բոլոր տարածէ: Ան-
ցւորներէն ոմանք հետաքրքրութեամբ
անոր կը նային. այլք Ղևտացիին նման...
ճամբուն մէկալ կողմէն կ'անցնին...
Բայց կեցիք. ահա կնիկ մը կը մօտե-
նայ. հագուստը պարզ է ու թեւե-
րուն վրայ կողով մը կը վերցընէ: Երե-
սին վրայ բարի և գորովազուծ մօր մը
երևոյթը կը նշմարես. և շտապելով ա-
նանկ մը կ'երեցընէ՝ ինչպէս թէ կ'ա-
ճապարէ իր անպաճոյճ տնակը հասնե-
լու, որ իր ներկայութեամբը ոչ միայն
կը փառաւորի՝ այլ և կ'երջանկանայ:
Այս կնիկան համար կեանքը լի կ'երեւ-

նայ քաղցրութեամբ: Ահա տեսաւ աղ-
քատ ծերը, և աչքերը՝ անոր վզէն կա-
խուած գրուածքին վրայ կը տանի՝ ու
րուն վրայ կոյր ևս գրուած է: Ո՛հ, ի՞նչ
կ'ըլլար եթէ այս քաղցր արեւուն պայ-
ծառութիւնը, եթէ անոր գեղեցկու-
թիւնը խաւար դառնար: Ի՞նչ կ'ըլլար
եթէ իր տանը սիրելիներուն կերպա-
րանքն իր սուր աչքերէն բոլորովին
ծածկուէին: Ի՞նչ կ'ըլլար՝ եթէ և արեւուն
պայծառութեամբ լուսաւորուած եր-
կրին վրայ՝ առանց առաջնորդի մը չկա-
րենար պտըտիլ: Բայց ահա կողովը գե-
տինը կը դնէ, և արցունքը սրբելով՝
մաշած գրպանին մէջ դժուարութեամբ
շահած դրամը կը փրնտուէ. ահա ծերուն
ձեռքը կը դնէ՝ ու ցաւակցութե՛ք սրտով
զայն սեղմելով, մէկ դի կ'ելլէ կ'երթայ:

Խեղճ Բարտիմէոս. կարող չըլլայ պի-
տի երբեք այն բարերար դէմքը տեսնե-
լու՝ որ այնպէս գթով իր թշուառու-
թեանը կը ցաւակցի. սակայն սրտին
խորէն կը զգայ իր ձեռքին անանկ սըր-
տանց սեղմուիլը, և կարծես թէ արե-
ւուն նշոյլը աւելի պայծառ կը նշմարէ,
քաղցրաշունչ հովն ալ աւելի անուշ
կու գայ իրեն, այն բարեկամական ցոյ-
ցին պատճառաւ, և կենաց դառնու-
թիւնն ալ խեղճ կուրին՝ դարձեալ քաղ-
ցրութիւն կը փոխուի:

Ի՞նչպէս արագ այն նաւակն զջուրը
կը պատուէ. տես այն տղայն ալ ինչպէս
զուարթ ձեռքերը մէկմէկու կը զարնէ,
մինչդեռ ճերմակ փրփուրը երկու կողմը
կը կիսուի, ու կը քայլէ՝ ինչպէս թէ
կեանք ունենար: Նաւակին վրայ աշխա-
տութենէ յոգնած մարդիկ կան՝ որ ի-
րենց անպաճոյճ տունները կը դառնան.
դրօսասէր կանայք ալ կան՝ որ քաղ-
քին զուարճութիւններէն խոնջ իրենց
բնակարանը հասնելու կը փութան:

Այլ յոգնած դադրած կնիկ մը կամբը-
ջին վրայ վեր վար կը քայլէ. գիրկը տղայ
մըն է կը վերցընէ, անանկ հիւծեալ ու
տկար, որ եթէ սե ու խորունկ մէջը
մտած աչքերուն անդադար շարժմունք
չըլլար, պզտի դիակ մը պիտոր կարծը-
ւէր: Մայրը՝ քաղքին աղմկաւոր փողոցի

մը ապականեալ ձեղունը թողուցած ըլլալով, նաւաւարին յետին ունեցած դրամը կը հատուցանէ, որպէս զի ծովուն կենսասիգ շունչը՝ հիւանդ տղուն այտից վրայ կարենայ շնչել։ Գորովաբար՝ մէկ ուսէ միւս ուս կը փոփոխէ զայն։ մերթ անոր այտերը իրեններուն կը մերձեցնէ, մերթ անոր վտիտ մատիկները կը համբուրէ, բայց և այնպէս տղայն միշտ լալու հետ է։ Այլ նաւակը ցըցին կը մօտենայ, ուսկից ամենը կ'ելլեն, բաց 'ի մօրմէն ու տղէն։ Նաւաւարը անոր «դուն ալ ելիր» կը կանչէ. բայց կինը երկչոտաբար «Նորէն անդին դառնալու պէտք ունիմ, կ'ըսէ անոր։ միւս կողմը կը բնակիմ, ու հոս ասոր համար եկայ (կիսամեռ տղայն նշանացի ցուցնելով)»։ Խեղճ կնիկ. չի գիտեր որ ետ դառնալու համար պէտք է ուրիշ անդամ մըն ալ վճարել, և սակայն և ոչ գրամ մը ունի։ Որչափ և զգուելի է իր տունը, բռնադատուած է նորէն հոն դառնալու։ Բայց ինչպէս դառնայ։

Տեսէք, ահա անցուոր մըն է քովը կանկ առաւ՝ որ իրեն մօտիկ ընէ։ Այն գորովագութ մօրը արցունքներէն սիրտը շարժած, փափուկ մատուրներովը՝ նաւաւարին կնճռեալ ձեռաց մէջ դրամ մը կը ձգէ. յետոյ խոնջեալ ու խռովեալ մօրը ձեռքերը՝ դրամով կը լեցնէ։ Այն դրամին ձայնէն հիւանդ տղայն աչքերը վերցընելով կը ժպտի. մայրն ալ կը ժպտի, վասն զի տղայն ժպտեցաւ. բայց ապա աչքերը դոցելով արտասուաց արձակ կու տայ. վասն զի չի գիտեր ինչ կերպով ազնուաւորապէս պարգեւատուին շնորհակալ ըլլայ։

Վերջապէս նաւակը եզերքէն մեկնելով դէպ 'ի միւս կողմը կը խոտորի։

Կապտադոյն ալեաց վրայ ոսկեփայլ արեմուտքը կը շողշողայ, սպիտակ փրփուրը ծիածանին հազարումէկ գոյններովը ներկելով, մինչդեռ նաւակին խելքին վրայ երջանիկ մայրը նստած՝ արեւմտին զով սիւգովը կը զբօսնու, տեսնելով ինչպէս այն հեղասահ հովիկը իր քաղցր շնչովը հիւանդ տղուն այտերը գգուանօք կը համբուրէ։

Բարոյական և քաղաքական տնտեսութիւն։

(Տես էրես 132)

Իրարանցոյցն ու անոր հետեւանքը։

Երեք եօթնեակ էր որ Միրըպոյի մէջ Տիւրքէի ժողովական խօսակցութիւնները դադրեր էին. աւանը սարսափած վիճակի մը մէջ էր։

Ժողովուրդը որոշեալ եօթնեակին նախընթաց շաբաթը յուզմունքն ևս առաւել սաստկացեր էր. նաւահանգրստին առջև կանկ առնող նաւակները իրացընէ ցորեն բեռնաւորուելու համար եկեր էին. ամբողջ շաբաթուան մէջ բեռցուեր էին, և հասարակաց ըսածին համեմատ՝ շաբաթ օրուան կը սպասէին, որպէս զի վաճառանոց եկածն ալ առնուն ու բեռերնին ամբողջացնեն։ Կ'ըսուէր թէ զանազան վաճառականաց շտեմարանները պարպուեր էին այս նաւակները լեցընելով. ինչուան յանուանէ կը յիշուէին ցորենի գնոյն աճմանը սպասողները, որպէս զի մեծագոյն շահ մ'ըրած ըլլան. և անշուշտ էր որ առաջիկայ տօնավաճառին օրը՝ ցորենոյն գինը ալ աւելի պիտի աճէր։ Մասնաւորապէս այնպիսի անձինքներ կը յիշուէին՝ որոնց անուանքը յիրաւի կամ յանիրաւի՝ ատելի եղած էին. և ասոնք թշնամութեանն իւրեք շաբաթ ըլլալով իրենց նկատմամբ պատմուած ամենայն կարծիքները ստոյգ կը համարուէին։

Ասոնց համար կ'ըսուէր նաև թէ շատ ատենէ 'ի վեր բոլոր ցորենը մենավաճառութեամբ գրաւած էին, և վաճառանոց հանել չտալով կը սուղցընէին գինը, և գեղերը քալելով երկրատեսարց ցորենատանց մէջ ունեցած ցորենը գնած էին, ու ըստ իրենց հաշուին անոնց մէջ կը պահէին։ Այսու կը կարկեցընէին նաև առարկողները՝ թէ ոչ ոք գիտէր ընդարձակ շտեմարանաց ըլլալը՝ ուր ամեն գաւառներէ ժողովուած ցորենները դիզուած ըլլան։ «Բաւական